

Hals
Arkiv

Huse i Øster Hassing Sogn

Tekst: Klem Thomsen

Redigering: Asbjørn Thomsen Marts 2024

Kirkegaardsminde, Øster Hassing Vej 161

Den Nordøstlige Del, Øster Hassing, matrikel 2e

På udsnittet af det originale Matrikelkort Den Nordligste Del, Ø. Hassing 1812-1866, ses matrikel № 2e, med ejerens navn, Johan Larsen til Kirkegaarden, påført før udstykningen i 1856 til Kirkegaardsminde.

Arealet er opmålt til at være 948.950 kvadratalen. Det er godt 68 tønder land.

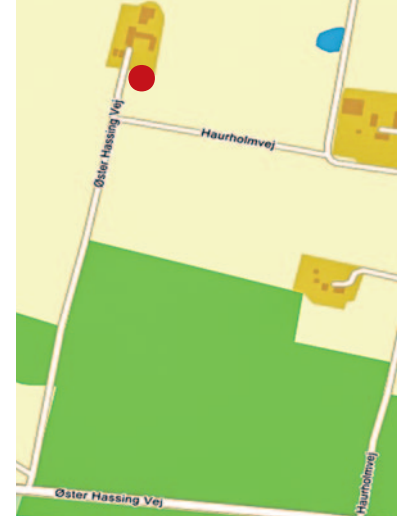
I 1833 erhverver Johan Larsen gården Kirkegaard på nutidens Føltvedvej 1, som dels består af matr. nr. 2 i ejerlavet "Ø. Hassing By, Ø. Hassing" og dels af matr. nr. 2 i ejerlavet "Den Nordligste Del, Ø. Hassing"¹⁾. Johan Larsen udstykker og sælger flere parceller fra sin ejendom, inden han i 1863 sælger den resterende del af ejendommen Kirkegaard.

1856/1857

Den 9. november 1856 underskrives det skøde, som må betegnes som fødselsattesten for ejendommen Kirkegaardsminde på Øster Hassing Vej 161. Dette skøde lyder således:

"Jeg underskrevne Johan Larsen Gaardeier i Østerhassing Gjør vitterligt at have solgt samt hermed skjøder og over-

drager til Velagtede Peder Nielsen af Staae en med Indenrigsministeriets Approbation af 27 Mai d:A:²⁾ fra den mig efter Skjøde af 19 Februar 1832 tilhørende Gaard i Østerhassing udstykket Parcel, denne Parcel er under Matr No 2e skyldsæt for Hartk³⁾ 1 Fdk $\frac{3}{4}$ Alb med Glskat 1Rdl 12 Sk der agtes af Kjøberen bebygget. Kjøberen har tiltraadt og overtaget Parcelen og den overdrages ham med alle de Rettigheder, Byrder og Forpligtelser, hvormed jeg har eiet den, i hvilken henseende bemærkes at i den samlede Eiendom er paa... en aarlig Bygafgift⁴⁾ af 3 Tdr, hvori Parcelen deltager i Forhold til sit Hartkorn. Den accorderede Kjøbesum 400 Rdl skriver fire hundrede Rigsdaler R.M. [rigsmønt] er berigtiget.

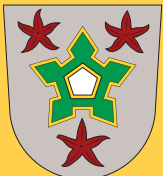
Matrikelkortet Ø. Hassing By, Ø. Hassing 1812-1862, viser Kirkegaard matrikel № 2, på Føltvejvej 1, lige syd for den nu nedlagte kirkegård. Mellem Kirkegaard og Kirkegaardsminde er der ca. 2 km.

1) Matrikel - Danmark er blevet matrikuleret flere gange, således i 1644 og 1688. De tidlige matrikler blev imidlertid ikke vedligeholdt med hensyn til forandringer i ejendomsforholdene, og efter udskiftningen i slutningen af 1700-tallet var der behov for udarbejdelsen af en ny matrikel, og det skete i 1844. Det var også med matriklen af 1844, at vi fik de matrikelnumre, der bruges i dag, så de 2 nævnte matrikelnumre opstod først i 1844.

2) d:A er forkortelse for "dette år", så indenrigsministeriet har godkendt udstykningen 27. maj 1856.

3) Hartkorn betyder egentlig "hårdt korn", altså brødkorn, men tidligere var *tønde hartkorn* en enhed for værdien af landbrugsjord (en kombination af jordens areal og ydeevne). Dengang al betaling foregik som byttehandel med konkrete varer var det nødvendigt med et fælles værdimål. Man besluttede at sammenligne alle varer med værdien af det såkaldte "hårde korn" eller *hartkorn*. Hartkorn målt i tønder (ikke at forveksle med tønder land). 1 tønde = 8 skæpper = 32 fjerdingkar = 96 album.

4) Bygafgift. Denne bygafgift, som er til sognepræsten i Øster Hassing, påføres ejendommen som en hæftelse. Hæftelse slettes først 13. marts 1924, da der på dette tidspunkt betales en afløsningssum.

Jens og Jensine Thomine Svendsen i haven ved Kirkegaardsminde, o. 1910.

Foto:
Hals Arkiv, B14489.

For Vanhjemmel indestaar jeg Kjøberen. Dette Skjøde, som er skrevet ... meddeles bekræftelse under min Haand i Vidners Overværelse p: t Nørresundby d: 9 Novbr 1856. Johan Larsen m. f. P. ⁵⁾. Til Vitterlighed. Larsen G Holm. Da udparcelleringen er approberet med Indenrigsministeriets Skrivelse af 27de Mai d:A:

og Hartkornet og GLskatten paa indbemeldte Parcel i Overensstemmelse dermed er befunden rigtigt saa er der Intet til Hinder for at dette Skjøde til Tinglæsning ⁶⁾ antages. Aalborg Stiftamthuus d 28 Novbr 1856. ... Læst i Kjær Herreds Ret Fredagen d 23 Januar 1857 og tilført Pantebogen No 15 fol [side] 219. Attest i stedet for for Kjøbecontract vedlagt paa ... Meinig".

Samme dag sælger Johan Larsen i øvrigt yderligere 5 parceller, som er udstykket fra hans ejendoms matr. nr. 2 i sognets nordøstlige del.

Ved folketællingen i 1860 bor den 40-årige ugifte husejer Peder Nielsen Skomager i et hus i Øster Hassing optællingsdistrikt. At der er tale om et nybygget hus på Øster Hassing Vej 161 fremgår af næstkomende folketælling. Ved folketællingen i 1870 bor den 51-årige ugifte jordbruger Peder Nielsen nemlig på et sted, som kaldes Kirkegaardsminde, sammen med en husholderske.

Jensine Thomine Svendsen med datteren Karen Marie Kristine. Fotograferet omkring 1901.

Foto: Hals Arkiv, B13945.

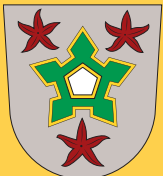

1879

Ved skøde af 5. august 1879, tinglæst 15. august, sælger "Husmand Peder Nielsen af Østerhassing ... til min Pleiesøn Jens Svendsen den mig ifølge Skjøde af 9 Novbr: 1856 tinglæst 23 Jan: 1857 tilhørende Parcel M N: 2e Østerhassing af Hartk: 1 Fdk $\frac{3}{4}$ Alb Glskat 2 Kr 25 Øre tilligemed de af mig derpaa opførte Bygninger". Købesummen er 1.000 kr. Samtidig med tinglæsningen af skøde

5) m. f. P. er en forkortelse for "med ført Pen", hvad der betyder at Johan Larsen ikke kunne skrive. Måske kunne vedkommende heller ikke læse, men dette var for så vidt uden betydning, for hans underskrift, som blev prentet med ført hånd, blev ikke sat, før skriveren havde læst hele skødet op. Og al alt var gået korrekt til blev bevidnet af to vitterlighedsvidner med deres underskrifter.

6) Tinglæst - I dag bliver et skøde udfærdiget af en advokat, underskrevet ved denne og senere tinglyst i retten. Dengang, hvor folk ikke nødvendigvis kunne læse og skrive, blev skødet ført ind i tingbogen af tingskriveren i retten, hvorefter det blev læst op og underskrevet. Et dokument var før Tinglysningsloven af 1926 tinglæst, når det var oplæst i retten i et offentlig retsmøde.

Kirkegaardsminde, o. 1915.
Foto:
Hals Arkiv, B13912.

De tre søskende
Svend, Mariane
og Karen Marie
Kristine, fra Kirkegaardsminde,
1905.

Foto:
Hals Arkiv, B13943.

det tinglæses en aftægtskontrakt⁷⁾, som "for hans Livstid" sikrer sælgeren, nu aftægtsmanden Peder Nielsen aftægt i form af "Føde, Klæder, Husly, Vadsk og Renlighed".

Skødet fylder i skøde- og panteprotokollen lidt under ½ side, mens aftægtskontrakten fylder over 1 side i samme, hvad der viser aftægtskontraktens vigtighed. Aftægtskontrakten ka-

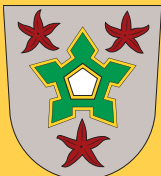
pitaliseres til 1.300 kr., udregnet som løbende udgifter på 1.000 kr. (5 x årlige udgifter på 200 kr.) og engangsudgifter på 300 kr. (250 kr. til boligens indretning og 50 kr. til en begravelse).

Kort forinden skødets underskrivelse var "Ungkarl Jens Svendsen i Kirkegaardsminde i ØHassing; født i ØHassing 25 Juli 1853, 25 Aar gammel" blevet gift i Øster Hassing kirke med "Pigen Jensine Thomine Jørgensen, tjener i Nedre Føltved; født i Øster Brønderslev 5te Marts 1859, 20 Aar gammel". Dette ægtepar er ved folketællingen den 1. februar 1880 at finde på ejendommen Kirkegaardsminde sammen med mandens plejefar, aftægtsmanden Peder Nielsen. Sidstnævnte dør i 1885, 65 år gammel. I kirkebogen har præsten skrevet, at afdøde er "Aftægtsmand i Kirkegaardsminde, ugift, født i VHassing i Maj 1819". Der er ingen Peder Nielsen opført i Vester Hassing kirkebog som født i maj 1819, så der er snarere tale om den Peder Nielsen, der fødtes den 29. maj 1818, som søn af tjenestekarl Niels Andersen og tjenestepige Ane Marie Christensdatter i Stae.

Ægteparret Jensine Thomine Jørgensen og Jens Svendsen får en dødfødt pige i 1880, sønnen Peder Christian (opkaldt efter plejefaderen) i 1881, datteren Valborg Marie i 1884, datteren Mariane i 1886, datteren Karen Marie Christine i 1889, sønnen Svend Gotfred i 1894 og sønnen Harald i 1899 (dør senere samme år). De ældste børn angives at være født på "Kirkegaardsminde", mens de 2 yngste angives at være født på "Heden".

Ved folketællingen i 1890 bør ægteparret Jensine Thomine Jørgensen og Jens Svendsen på "Kirkegaards Minde" med 4 børn. Jens Svendsen angives at være "Hus og Arbejdsmand", så stedet har været for lille til, at han har kunnet brødføde familie af sit eget husmandssted.

7) Aftægt er en aftale, hvorefter en ny ejer (eller fæster) af en ejendom forpligter sig til at underholde den tidligere ejer og hans ægtefælle, så længe de lever. Sådanne aftaler var meget udbredte. Det aftalte blev oftest fastsat ved en aftægtskontrakt, som nærmere bestemte ydelsernes art: bolig og naturalydelse som fødevarer og brænde samt tidspunktet for levering. Aftægtskontrakten blev som oftest tinglyst på ejendommen.

Gouache af Kirkegaardsminde. Malet af Skryds-Peter, gårdmaleren Peter J. Pedersen fra Ulsted i 1919.

Foto: Asbjørn Thomsen, Hals Arkiv, B14388.

Ved folketællingen i 1901 bor ægteparret på "Kirkegaardsminde", matr. nr. 2e, med 2 hjemmeboende børn. Det samme er tilfældet ved folketællingen i 1906. Ved folketællingen i 1911 bor ægteparret på "Kjirgegaards Minde", nu med en plejedatter og en tjenestekarl.

Ved folketællingen i 1916 bor ægteparret på "Kirkegaardsminde", med en datter, en malkepige og en tjenestekarl; malkepigen er i øvrigt plejedatteren fra forrige folketælling.

Luftfoto af Kirkegaardsminde taget i 1946 af Sylvest Jensen.

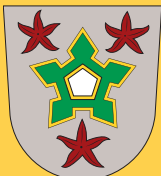
Foto: Det kgl. Bibliotek.

1918 til efter 1948

Ved skøde af 25. maj 1918, tinglæst 31. maj, sælger Jens Svendsen sin ejendom til "William Pedersen". Ejendommen består uændret af matr. nr. 2e med et hartkorn på 1 fjerdingkar og $\frac{3}{4}$ album. Ejendommen sælges med bygninger og tilbehør, "hvorunder Komfur, Kakkelovne, Grubegryde, Brøndværk og Brandredskaber, Ejendommens Gødning, en Del af Ildebrændselet, ca. $\frac{1}{2}$ læs Hø, ca. $\frac{1}{2}$ læs Halm, ca. 1 Td. Havre, Kartofflerne, hele Besætningen bestaaende af 2 Heste,

5 Køer, 1 Tyr, 3 Kalve, 1 Faar, 10 Høns, Avlsredskaber, Maskiner, Mejeriredskaber, Vogne, 2 Sæt Seletøj, og mine Andele i nogle Fællesredskaber, nemlig 1 Ajletønde, 1 Ajlepumpe, 1 Roesaamaskine, og 1 Radrenser, men maa Køberen selv enes med Medejerne ang. Afbenyttelse". Desuden medfølger andele i "Mejeri og Slagteri". Overtagelsen er den 1. juni 1918, og herfor må køberen betale 27.000 kr. Bygafgiften til "Øster- og Vesterhassing Sognekald" nævnes stadig; denne afgift bortfalder først i 1924.

*Kirkegaards-
minde
fotograferet
fra havesiden i
August 2023.*

*Foto:
Ove Jakobsen,
Hals Arkiv, B19952.*

Køberen Villiam Pedersen havde i 1912 fået sønnen Ankjær Marinus med den 17-årige Kristine Marie Thomsen. Otte måneder senere, i 1913, blev så "Ungkarl Villiam Peder Pedersen, født Søraa Dronninglund Sogn og Herred d. 18 September 1889" gift i Asaa Kirke med "Pige Kristine Marie Thomsen, født paa Asaa Hede Dronninglund Sogn og Herred, d. 26. Maj 1895".

I 1915 købte Villiam Pedersen ejendommen med matrikelnumrene 26f og 26b i Øster Hassing Sogns nordøstlige del, i dag adressen Rabensvej 8, og her fik ægteparret sønnen Thomas Christian i 1916 og datteren Elly Inger i 1917. I 1918 sælger Villiam Pedersen denne ejendom, samtidig med at han køber ejendommen Kirkegaardsminde.

Ægteparret Kristine og Villiam Pedersen får på Kirkegaardsminde yderligere sønnen Harald i 1920, sønnen Knud Erik i 1928 og sønnen Erik Sælgen i 1934.

Ved alle fødslerne på Øster Hassing Hede angives Villiam Pedersen at være husmand, bortset fra ved de sidste to fødsler, hvor han angives at være gårdejer. Dette må vist betegnes som en ren teknisk betegnelse, for intet tyder på, at ejendommen skifter størrelse i denne periode.

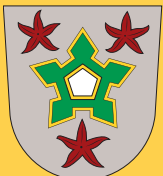
Ved folketællingen i 1921 bor ægteparret Kristine og Villiam Pedersen på Kirkegaardsminde med de 4 ældste børn, Ankjær, Thomas, Elly og Harald - samt en tjenestekarl. Det samme er tilfældet ved folketællingen i 1925, dog er tjenestekarlen en anden end 4 år tidligere. Ved folketællingen i 1930 bor ægteparret på Kirkegaardsminde med børnene Thomas, Elly, Harald og Knud, og nu er der ikke længere tjenestekarl på ejendommen.

Ved folketællingen i 1940 bor de 4 yngste børn - Elly, Harald, Knud og Erik - hjemme hos forældrene. Desuden bor her barnet Keld, født 1937 på Rigs-

hospitalet i København; moderen til barnet er tilsyneladende datteren Elly Inger Pedersen.

Villiam Peder Pedersen, "Kirkegaardsminde", dør i 1948 på Amtssygehuset i Aalborg, 58 år gammel. Enken Kristine Marie Pedersen driver herefter ejendommen videre med børnenes hjælp, men hvornår hun får adkomsten⁸⁾ til stedet vides ikke, kun at det er efter 1948. Da ovennævnte barnebarn Keld Pedersen konfirmeres i 1951 er enken Kristine Pedersen angivet at være hans plejemor. Kristine Marie Pedersen, født Thomsen, "Enkekone af Gandrup", dør i 1959 på Amtssygehuset i Aalborg, men forinden havde hun afhændet ejendommen til sønnen Erik Pedersen.

8) Adkomst bruges i betydningen "besiddelse af en rettighed til noget". Et dokument, som fastslår en adkomst, fx et skøde på en fast ejendom, kaldes et adkomstdokument; i dette tilfælde er dokumentet en skifteretsattest.

*Kirkegaards-
minde
fotograferet
fra havesiden i
august 2023.*

*Foto:
Ove Jakobsen,
Hals Arkiv, B19953.*

1963/1986

Ved skøde tinglyst 30. maj 1963 overtager sønnen Erik Sælgen Pedersen ejendommen Kirkegaardsminde.

I tingbogen angives ejendommen på dette tidspunkt at være en landbrugsejendom på godt 12 hektar.

Erik Pedersen og hustruen Inger har børnene Henrik, Søren (født 1963) og Susanne.

Erik Sælgen Pedersen dør i 1984, men vi skal frem til 9. april 1986, før adkomsten til stedet tinglyses til hustruen Inger Marie Pedersen.

1990

Den 15. august 1990 overtager sønnen Søren Sælgen Pedersen stedet på Øster Hassing Vej 171, ejendommen Kirkegaardsminde. Han og hustruen Miriam

har datteren Marlene og en søn.

Stedet består i dag (september 2021) af matr. nr. 2e med et jordtilliggende på 122.626 m², godt 12 hektar, og den er noteret som en landbrugsejendom.

Alt tyder på at ejendommens størrelse har været uændret siden udstykningen i 1856, og siden 1918 har den været i samme slægts eje.

*Kirkegaards-
minde
fotograferet
fra gårdsiden i
august 2023.*

*Foto:
Ove Jakobsen,
Hals Arkiv, B19951.*

